

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

У статті розглянуто актуальні питання взаємодії державного управління та громадської думки. Зазначені основні положення щодо взаємовпливу та важливості конструктивного діалогу держави із суспільством. Визначається важливість дослідження громадської думки для діяльності сучасної демократичної держави, а також особливості її формування. Встановлено необхідність своєчасного та цілісного інформування суспільства для забезпечення стабільності в державі та встановлення сприятливих умов формування та впровадження державної політики.

Ключові слова: державне управління, громадська думка, засоби масової інформації, демократія, політична культура, гласність, суспільні відносини, критерії взаємодії державної влади з громадськістю.

В статье рассмотрены актуальные вопросы взаимодействия государственного управления и общественного мнения. Указаны основные положения по взаимовлиянию и важности конструктивного диалога государства с обществом. Определяется важность исследования общественного мнения для деятельности современного демократического государства, а также особенности его формирования. Установлена необходимость своевременного и целостного информирования общества для обеспечения стабильности в государстве и установление благоприятных условий формирования и внедрения государственной политики.

Ключевые слова: государственное управление, общественное мнение, средства массовой информации, демократия, политическая культура, гласность, общественные отношения, критерии взаимодействия государственной власти с общественностью.

The article deals with current issues of cooperation of public administration and public opinion. These basic provisions for mutual influence and the importance of constructive dialogue state and society. Determine the importance of public opinion for the operation of a modern democratic state, and especially of its formation. Established the need for timely and consistent public information to provide stability in the country and the establishment of favorable conditions for the formation and implementation of public policy.

Key words: public administration, public opinion, media, democracy, political culture, publicity public relations, the criteria for government interaction with the public.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасних умовах розвитку Української держави на демократичних засадах все більшого значення набуває залучення громадськості до вирішення нагальних питань сьогодення. Важливим вбачається забезпечення продуктивної співпраці системи державного управління з суспільством, постійний взаємообмін думок та вироблення державної політики з урахуванням інтересів громадськості. Для забезпечення цього діалогу першочерговим завданням є встановлення особливостей взаємодії державного управління та громадської думки, а також визначення критеріїв дослідження громадської

думки та виокремлення інформації, важливої для стабільного функціонування держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Проблемою взаємодії органів публічної влади з громадськістю в системі державного управління займалися такі вчені, як О. Бабінова, В. Бакуменко, Н. Драгомирецька, А. Колодій, О. Крутій, О. Литвиненко, Н. Нижник, Г. Почепцов, М. Пухтинський, В. Ребало, Ю. Сурмін, В. Тертичка, В. Токовенко та ін. Поряд з цим, дане питання потребує постійного вивчення оскільки суспільство не є сталим і знаходиться процесі змін під впливом як власних так і зовнішніх чинників.

Виділення невіршених раніше аспектів загальної проблеми, яким присвячується стаття. Українська держава знаходиться на стадії формування демократичного суспільства сучасного типу, що потребує, разом з багатьма важливими питаннями, розгляду критеріїв взаємодії державної влади із громадською думкою. Наукове дослідження особливостей їх взаємодії допоможе сформувати оптимальну систему розвитку громадянського суспільства на засадах демократії. Також це може допомогти уникнути проявів деструктивних факторів впливу на державно-управлінські відносини й впровадження державної політики.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення та аналіз особливостей взаємодії державного управління та громадської думки.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Громадська думка – один із найважливіших феноменів суспільного життя, зростання її впливу на соціальні відносини пов'язане з демократизацією життя, підвищенням культурного та освітнього рівня населення. Термін «громадська думка» вперше застосував у другій половині XII століття англійський державний діяч лорд Д. Солсбері на означення моральної підтримки населенням країни дій парламенту. Поступово цей термін став загальноприйнятим. Громадська думка є водночас і суспільним явищем, і станом суспільної свідомості, і формою соціального контролю, а також індивідуальним, оскільки існує у свідомості індивідів у вигляді оцінок і суджень, реалізуючись у їхній поведінці.

Існують досить різноманітні за змістом та за сутністю визначення поняття громадської думки, неоднотайність яких свідчить про складність та неоднозначність цього явища. Проте, у контексті даної статті можна запропонувати узагальнене визначення. Громадська думка – це значущі в межах певної соціальної спільноти судження його представників, які, з одного боку, легітимують політико-владні практики в суспільстві, а з іншого – інтегрують його волю, виступаючи нормативним чинником індивідуальної поведінки громадян. На думку багатьох дослідників, громадська думка завжди є об'єктом впливу сил, які можуть виробляти значущі судження, еліт, ЗМІ. При цьому вона зберігає певну міру автономності, оскільки її носії в своїх судженнях здебільшого керуються не стільки мотивами ідеологічної відданості, умоглядної політичної доцільності чи логічної послідовності, скільки своїми емоційно та ціннісно навантаженими уявленнями про спільні суспільні інтереси.

Саме завдяки технологіям легітимзації суб'єкти політики намагаються ефективно впливати на громадську думку, щоб уможливити й полегшити здобуття та реалізацію влади, подолати опір противників та, можливо, здобути підтримку для реалізації широкої програми реформ [2].

Легітимация є ніщо інше, як процес підтримання зворотного зв'язку між системою державного управління та громадянським суспільством. Вони є індикатором легітимності та інструментом психологічного тиску на управлінський апарат держави. Громадська думка стає, отже, технологією впливу на формування органів державної влади, їхньої легітимзації.

Розуміння громадської думки як соціального інституту та становлення відносин громадської думки й органів влади – доволі складний та неоднозначний процес. Припущення, що громадська думка набуде інституціоналізованих рис, пов'язано передусім із визнанням органами влади цього інституту повноцінним суб'єктом взаємодії, з формуванням у суспільстві елементів ціннісного ставлення до неї, надання цьому феномену реальної, а не символічної значущості [6].

Щодо визначення місця громадської думки в суспільно-політичних процесах в середовищі науковців, політичних і державних діячів тривають дискусії. Причому, погляди часто полярні. Дехто надає громадській думці статусу «п'ятої влади», а дехто навпаки, повністю заперечує її позитивну роль.

Громадська думка є одним із найдавніших суспільних феноменів. Ще з античних часів можна простежити дві тенденції: від отождення думки та істини софістами, до повного ігнорування правителями думки пересічних громадян.

Достатньо часто полеміка стосовно значення і ролі громадської думки набирає форму дискусій щодо її компетентності чи некомпетентності. Тобто щодо її здатності раціонально оцінювати ті або інші явища суспільно-політичного життя. В цих обговореннях нерідко висловлюється сумнів стосовно спроможності рядових членів суспільства розбиратися в складних питаннях державного управління.

Таким чином, одна з найгостріших суперечностей демократії полягає у протиріччі між масовістю і компетентністю. Чим складніше питання, тим, як правило, менша кількість людей здатна компетентно в ньому розібратися, в той час як демократія передбачає широке залучення громадськості до державного управління і прийняття важливих рішень.

Як правило, зрілість та дієвість громадської думки багато в чому залежить від політичної культури громадян, від їхнього уміння орієнтуватися в політичних подіях. Але певна некомпетентність громадської думки не повинна бути причиною її ігнорування. Тим більше, що є випадки, коли досконале знання громадської думки необхідне, без акцентування уваги на тому буде вона адекватною або хибною. Яскравим прикладом може бути ситуація, коли ставиться мета з'ясувати ставлення громадян до різних політичних партій, громадських рухів та організацій або скласти рейтинг політичних лідерів. Інформаційна цінність визначається не стільки обґрунтованістю громадської думки, скільки тим, що вона пояснює реальну причину того чи іншого явища.

З іншого боку, сам факт того, що громадська думка вже склалася, повинен служити важливим сигналом для управлінських органів. Вони повинні звернути пильну увагу на проблему, що стала об'єктом реакції широких верств населення, а разом з тим і замислитися, через які обставини ця реакція не відповідає реальному стану речей, і що потрібно зробити для покращення ситуації.

Говорячи про достовірність чи недостовірність інформації, що її надає громадська думка владним органам, слід мати на увазі, що з проблемою її адекватності тісно пов'язана проблема інформованості населення з певного питання. Проблема інформованості значно ширша за проблему гласності. Можливе таке становище, коли, попри відкритість роботи управлінських органів, громадяни мало ознайомлені з нею. Тому важливо, щоб з ініціативи державних органів, поширювалася інформація про їхню діяльність та політичні проблеми, які вирішуватимуться владними структурами. Аби громадяни могли сформулювати і висловити власну компетентну думку відносно певної проблеми, вони повинні бути детально проінформовані як про саму проблему, так і про багатоманітність варіантів її вирішення, а також можливі наслідки прийняття того чи іншого варіанту.

Відтак великої ваги набуває проведення через засоби масової інформації суспільних дискусій, диспутів для з'ясування різних точок зору, позицій з певного питання. Виступи представників влади, опозиції, науковців виробляють зрештою набір альтернатив, які потім використовує громадськість для вироблення своєї думки. Важливим моментом є також і те, що інформація досягає своєї мети тоді, коли суспільство має достатній рівень політичної грамотності, політичної культури. Коли ж громадяни не мають достатніх знань і не можуть використати одержану інформацію для вироблення власної точки зору, а потім висловити її, то інформація стає мертвим капіталом. Тому важливо, щоб влада створювала всі можливі умови для підвищення освітнього рівня своїх громадян [3].

Громадська думка або ставлення до державних органів – це узагальнений показник їх діяльності, він красномовно говорить про становище й статус влади в суспільстві, ставлення та готовність громадян до співробітництва з органами держави щодо спільного вирішення загальнодержавних та місцевих проблемних питань.

Процес формування громадської думки, його значущість у діяльності державних органів, як правило, залежить від правильно організованої роботи з урахуванням ставлення людей. Формуючи громадську думку про свою діяльність, необхідно зробити її потужною, вона повинна стати дієздатною, щоб досягти запланованих цілей. Ступінь досягнення цілей – критерій ваги громадської думки. На громадську думку впливає багато різних соціальних і несоціальних явищ, взаємовплив і взаємодія яких визначає її реальний рівень. Завдання полягає в тому, щоб розкрити

механізм даного явища, по можливості нейтралізувати вплив негативних факторів та надати найбільшого прискорення позитивним.

Результати, одержані під час вивчення думки населення про діяльність державних органів влади, можуть бути використані для:

- переконання людей змінити хибну думку щодо діяльності держави;
- інформаційного насичення й перетворення недостатньо сформованої громадської думки на сталу;
- підсилення існуючої громадської думки.

Отримані дані дозволяють простежити окремі тенденції, які відображають взаємозв'язок органів державного управління із населенням та навколишнім середовищем.

Визначальну роль у формуванні громадської думки щодо діяльності держави відіграють засоби масової інформації. Порівняно з життєвим досвідом засоби масової інформації мають певну перевагу, тому що досвід кожної людини, кожної спільноти вельми обмежений її соціальним статусом, змістом соціальних ролей, які вона виконувала й виконує, життєвими обставинами її біографії. Саме засоби масової інформації розширюють суспільні горизонти громадян, залучають до сприйняття проблем, зміст яких, на перший погляд, не торкається безпосередньо буденного життя. Засоби масової інформації мають змогу формувати громадську думку у запланованому напрямку. Роль ЗМІ у формуванні громадської думки багато в чому зумовлюється обраною стратегією. Від того, якою є загальна спрямованість цієї стратегії, що і як формують ЗМІ за інших рівних умов, залежить ефективність процесу формування громадської думки.

Одним із найбільш важливих завдань реформування є розвиток партнерських відносин між державною владою та населенням на засадах довіри, прозорості, взаєморозуміння і взаємодопомоги у вирішенні нагальних проблем сьогодення. Досягнення цієї мети пов'язане із вирішенням ряду складних проблем і неможливе без налагодження конструктивної взаємодії з різними групами громадськості на основі узгодження позицій і взаємної участі у вирішенні управлінських завдань.

У той же час ефективне використання потенціалу громадськості може бути досягнуте, з одного боку, в результаті правильно організованої взаємодії на засадах закону, а з іншого за допомогою зміцнення партнерських, шанобливих відносин між управліннями, політиками та громадянами, створення позитивного образу державного службовця та підвищення рівня довіри населення.

Необхідною умовою ефективною та прозорою діяльності органів державного управління є взаємодія з громадськістю. Як свідчить сучасна світова практика, якісне виконання своїх функцій органами публічної влади можливе лише за умови взаємодії з громадськістю.

Державне управління як система суспільних відносин існує в різних формах взаємодії влади та громадськості. Першочерговим є встановлення зворотного зв'язку між суспільством і владою через загальне виборче право, що функціонує через механізм формування парламенту. На сучасному етапі суспільного розвитку, така форма взаємодії не задовольняє вимог суспільства як у світі в цілому, так і в Україні, зокрема.

Ефективне демократичне врядування є результатом взаємодії двох сторін. З одного боку, добре скоординованої влади, з іншого – обізнаного, зацікавленого та активного громадянина. Узагальнення сучасних поглядів на проблематику демократії, дає змогу говорити про два основних критерії демократії. Перше – це «народовладдя» (здійснення публічної влади), друге – врядування народом безпосередньо. Право народу на встановлення і здійснення влади є його природним правом. Громадянське суспільство – суспільство громадян із високим рівнем економічного, соціального, політичного, культурного і морального розвитку. Воно спільно з державою утворює розвинені правові відносини. Це суспільство рівноправних громадян, яке не залежить від держави, але взаємодіє з нею заради загального блага. Демократичність держави, насамперед, забезпечується високим рівнем розвитку громадянського суспільства. Становлення громадянського суспільства являє собою процес удосконалення громадян, суспільства, влади, та норм права, які охоплюють всі сфери життєдіяльності.

Серед сучасних системних підходів в організації державного управління особлива роль відводиться інформаційно-комунікаційним аспектам. Вважається, що для побудови моделі державного управління важливою є концепція систем з інформаційним зворотним зв'язком. Цей підхід демонструє перетворення інформації на рішення, які, у свою чергу, перетворюються у дії. Необхідним вбачається приділяти більше уваги їх взаємозв'язкам, а не окремим частинам як таким. В такому розумінні комунікація розглядається як засіб, за допомогою якого в єдине ціле поєднується організаційна діяльність, модифікується поведінка, здійснюються зміни, інформація набуває ефективності та реалізуються цілі [1].

В цьому контексті варто приділити увагу визначенню поняття «зв'язки з громадськістю в системі державного управління». Одним з найбільш чітких є визначення у такому трактуванні «цілеспрямована взаємодія структур державного апарату (органів, організацій і установ) з громадянами і суспільними інститутами, яку можна визначити як інформаційно-комунікативну функцію публічної влади і управління, що реалізується ними і дає змогу оцінювати ставлення різних кіл громадськості до тих чи інших рішень і дій; ідентифікувати політику, що проголошується; співвідносити програми, що реалізуються, із суспільними інтересами; формувати масові уявлення з будь-яких проблем для отримання

суспільного розуміння, підтримки прийняття і виконання відповідних заходів. Для владних структур ця управлінська функція є особливо актуальною, оскільки брак інформування населення нерідко спричинює поширення різних здогадок і чуток, що формують негативне ставлення до влади. Перед владними структурами постає завдання наблизити державний апарат до громадян та їх організацій, зробити його роботу більш відкритою, зміцнити відносини з громадськістю. Зв'язки з громадськістю в системі державного управління будуються на основі загальних закономірностей формування сприятливого ставлення соціального середовища до здійснюваних дій. Для підтримки зв'язків з громадськістю існують апробовані технології – від спілкування з вузьким колом людей до масових засобів комунікації з необмеженою аудиторією» [5, с. 257].

Частіш за все, під дослідженням громадської думки розуміється опосередкована форма консультацій органів державної влади з громадськістю щодо формування та реалізації державної політики. Вивчення громадської думки здійснюється шляхом:

- проведення соціологічних досліджень та спостережень (опитування, анкетування, контент-аналіз інформаційних матеріалів, фокус-групи);
- запровадження спеціальних рубрик у друкованих та електронних ЗМІ;
- проведення експрес-аналізу коментарів, відгуків, інтерв'ю, інших матеріалів у пресі, на радіо, телебаченні для визначення позиції різних соціальних груп;
- опрацювання та узагальнення висловлених у зверненнях громадян зауважень і пропозицій;
- проведення аналізу цільової інформації, що надходить до спеціальних скриньок.

Результати вивчення громадської думки враховуються органами державної влади під час прийняття рішень та їх подальшої реалізації.

Варто зазначити, державно-управлінські рішення не завжди відповідають проблемам та очікуванням громадян. Нерідко вони намагаються впливати на процес державного управління, але більшість таких спроб є невдалими. На підґрунті цього негативного стереотипу в подальшому складається оцінка громадянами України діяльності органів публічної влади. Від якості управлінських рішень, що приймаються державними службовцями, часто залежить не тільки ефективність і результативність відповідної державної політики, але й рівень життя населення, здоров'я і добробут громадян.

Сучасний розвиток демократії в Україні вимагає вдосконалення механізмів методів та форм взаємодії держави з громадянами. На фоні підвищення інтересу до формування громадянського суспільства в Україні, найактуальнішими питаннями сьогодення є налагодження ефективної взаємодії між владою і суспільством, а також створення дієвих механізмів цього процесу [1].

Безсуперечним є те, що одним із загальноновизнаних елементів демократичного

суспільства являє собою існування і функціонування суверенної громадської думки. Чим активніше влада звертається до громадської думки та залучає її до процесів управління і прийняття політичних рішень, тим демократичнішою вважається ця влада.

Система відносин органів державного управління і громадської думки є одним із найважливіших показників суспільного розвитку та ознакою демократії. Відомо, що чим активніше і повніше влада дозволяє масам брати участь у суспільно-політичних процесах, тим вона більш демократична і ефективніша.

Для того, щоб дати оцінку реальній практиці взаємодії громадської думки та різних видів влади пропонують уявити країні або протилежні типи такої взаємодії. З метою цього виокремлюються два типи таких відносин: патерналістський і заснований на принципах соціального партнерства.

Перший тип взаємовідносин є характерним для авторитарних режимів. Тут органи влади підкоряють собі майже повністю громадську думку, існує лише одна загальнонародна громадська думка, яка цілком співпадає за змістом з офіційною державною політикою та ідеологією. Нормою практичної взаємодії владних структур і громадської думки є її ігнорування владою, «не включення» в управлінські рішення або, в кращому випадку, імітація врахування і використання громадської думки.

Другий тип взаємовідносин характерний для суспільних систем, побудованих на принципах демократії. Тут владні структури і органи державного управління проголошують ідеологію соціального партнерства, згідно якої за громадською думкою зберігається можливість виражати себе у різних формах. Більше того, демократичні режими створюють систему правових, політичних, економічних та інших гарантій вільного та дійсного функціонування громадської думки. Сама громадська думка в таких умовах стає плюралістичною: не тільки суспільство в цілому, а й усі групи, верстви, спільноти, отримують право вільно висловлювати своє ставлення до подій, що відбуваються у світі, власній країні, окремих регіонах. Нормою взаємовідносин владних структур і громадської думки є її включення в процеси управління на всіх його стадіях. Включення громадської думки в управлінські рішення носить не випадковий характер, а здійснюється систематично та цілеспрямовано.

Існує також інша типологія взаємовідносин влади та громадської думки. Відповідно до неї стверджується, що виокремлення тільки двох типів відносин влади та громадської думки на сьогодні не достатньо для адекватного окреслення соціальних реалій, що складаються в сучасному світі. Тому для визначення певного типу взаємодії влади та громадської думки використовується термін «режим взаємодії влади та громадської думки». Під режимом взаємодії влади та

громадської думки розуміється узагальнена характеристика міри її реального включення в прийняття політичних рішень, управління державою і суспільством та можливостей її функціонування, бути представленою у владних інститутах.

На основі оцінки стану взаємодії влади та громадської думки, можна охарактеризувати розвиток демократії в нашій країні. Для здійснення цього завдання доцільно визначити низку критеріїв, на основі яких можна зробити висновки про стан демократичності в сучасному українському суспільстві. Для зваженого процесу оцінювання доцільно звернутися до досвіду демократичних країн. Подібними критеріями можуть виступати:

- 1) свобода вираження громадської думки;
- 2) залучення громадської думки до політичного процесу управління через форми безпосередньої та представницької демократії;
- 3) наявність законодавчої бази, яка закріплює ролі та прерогативи громадської думки.

Проведення консультацій з громадськістю повинне сприяти налагодженню систематичного діалогу органів виконавчої влади та громадськості, сприянню підвищення якості підготовки та прийняття рішень з важливих питань державного й суспільного життя з урахуванням думки громадськості, створенні умов для участі громадян у проекті таких рішень [4].

Відкритість соціуму, демократичність політичного устрою держави визначають способи розв'язання важливих для країни зовнішньо-політичних і внутрішньо-економічних проблем приєднання чи неприєднання до міжнародних пактів та організацій, отримання чи неотримання кредитів, вкладання інвестицій, режимів сприяння в торгівлі тощо. Тому будь-який сучасний політичний режим прагне створити ілюзію, що він не тільки прислухається до вимог громадської думки, а й долучає її до прийняття важливих суспільних рішень. Отож налагодження механізму впливу громадської думки на прийняття останніх – вирішальна проблема створення умов повноцінного функціонування громадськості як інституції соціального контролю за владою.

Поряд з критеріями оцінювання громадської думки в цілому, варто окремо приділити увагу критеріями взаємодії влади та громадської думки. Дослідник А. Литвин пропонує такий перелік критеріїв:

- 1) демократичність системи виборів і відповідних законів;
- 2) характер законодавчо закріпленої ролі громадської думки.

Цей критерій визначає соціальний статус громадської думки і формує правові підстави для виконання нею соціальних і політичних ролей більшої чи меншої значущості та масштабності. Якщо законодавча влада визначила перелік питань, які не можуть бути вирішені інакше, а тільки апеляцією до громадськості, прийняла закон про референдум, надала права місцевим

органам влади, то тим самим вона обмежила своє свавілля. Якщо ці умови не дотримані, то громадська думка не матиме законодавчих інструментів співробітництва з владою.

3) Наявність каналів вільного виразу громадськістю думок та свобод у вирішенні нагальних завдань суспільного сьогодення.

4) Характер протікання дискусій між владою і громадською думкою.

Користуючись даним критерієм, можна оцінити одну з найважливіших сторін взаємодії громадськості і влади – виникнення і розвиток діалогу між ними. Виникає така форма співвідношення між ними тоді, коли існують розбіжності у способах розв'язання нагальних проблем. У дискусії між громадською думкою і владою повновагомим суб'єктом завжди є остання, тоді як перша може бути як активним, так і пасивним суб'єктом, або ж просто поставати об'єктом владного впливу.

5) Частота, предметний та об'єктний характер звернення влади до громадської думки.

Цей критерій розкриває ступінь уваги влади до реакцій громадськості у розв'язанні тієї чи іншої актуальної проблеми. Чим більша частота звернень влади до думки загалу, тим більша потенційна можливість цього загалу повноцінно реалізувати свої функції.

6) Умови, за яких вимоги громадськості долучаються до рішень влади.

Практична діяльність влади охоплює лише ті вимоги громадськості, невиконання яких загрожує життєдіяльності великих мас людей, тобто коли це стосується і влади, і громади. Подібні ситуації виникають під час екологічних катастроф, інфекційних епідемій, економічних криз тощо.

7) Наявність вільних і множинних каналів висвітлення і передачі актуального змісту в життєпотоці громадської думки.

Можливість та ефективність залучення останньої до управлінських і політичних рішень влади значною мірою визначається не тільки законодавством та реальними соціальними умовами, а й наявністю вільних каналів її виголошення. Вони мають належати як державі, так і недержавним структурам. У такій ситуації виникає плюралізм каналів висвітлення громадської думки, який спрямовуватиме як дії влади, так і діяння громадськості в загальному руслі демократизму [7].

Підводячи підсумки можна зазначити, що громадська думка є певним показником розвитку демократичності суспільства. Чим більше влада співпрацює з народом, тим вона демократичніша. Сучасні розвинені держави за допомогою певних правил регулюють і спрямовують в потрібне русло участь громадської думки в політичних процесах. Невикористання владою громадської думки може призвести до послаблення престижу органів державного управління, відчуження народу від державних справ. Це, в свою чергу, веде до породження соціальної напруги, розгортання політичних конфліктів та зростання деструктивної активності мас. Громадська думка, при належній інформованості мас з певного політичного питання, може виступати як компетентний і повноцінний партнер управлінських органів. З іншого боку, систематизація, облік та аналіз вже існуючої громадської думки може надати органам управління інформацію про потреби, інтереси, сподівання народу як на сьогодення, так і на майбутнє.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бажинова О. А. Взаємодія органів публічної влади з громадськістю як чинник демократизації державного управління / О. А. Бажинова // Державне будівництво : електрон. наук. фак. Видання. – 2011. – № 2. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2011-2/doc/6/08.pdf>
2. Висоцький О. Ю. Громадська думка як головний об'єкт впливу легітимізаційних технологій / О. Ю. Висоцький // Гілея: науковий вісник. – 2012. – № 2 (57). – С. 254-258.
3. Дмитренко О. С. Громадська думка: історія і сучасність / О. Дмитренко // Громадська думка: історія і сучасність / О. Дмитренко // Політичний менеджмент. – 2004. – № 2. – С. 101-108.
4. Дмитренко О. С. Громадська думка і розвиток демократії в Україні / О. С. Дмитренко // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : електрон. наук. фак. Видання. – 2009. – № 2. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdakk/2009_2/29.html.
5. Енциклопедичний словник з державного управління / [уклад. Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.]. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
6. Кондрашова Я. О. Громадська думка та влада / Я. О. Кондрашова // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2010. – № 27. – С. 46-49.
7. Литвин А. Громадська думка та її взаємодія із владою: критерії і режими функціонування / А. Литвин // Психологія і суспільство. – 2010. – № 4. – С. 91-97.

Рецензенти: Сорока С. В. – д.держ.упр., доцент;
Глубоченко К. О. – к.держ.упр.

© Тимофєєв С. П., 2013

Дата надходження статті до редколегії 27.11.2013 р.

ТИМОФЄЄВ Сергій Павлович – кандидат наук з державного управління, ст. викладач кафедри державного управління та політичної аналітики Чорноморського державного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв.

Коло наукових інтересів: громадська думка, механізми взаємодії державного управління та громадської думки, вплив суспільних відносин на формування громадської думки в державі.